

БЪЛГАРСКА АСОЦИАЦИЯ ЗА ТЕРМАЛНО НАСЛЕДСТВО

МЕМОРАНДУМ ЗА ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА ЦЕНТРАЛНА МИНЕРАЛНА БАНЯ “СОФИЯ” (ЦМБ) КАТО ОБЩИНСКИ ТЕРМАЛЕН ГРАДСКИ ЦЕНТЪР

Сградата на ЦМБ е не само архитектурен шедевър, но и символ на историята, културата и традициите на София. Тя е неразривно свързана с уникалния термален ресурс на столицата и е изразител на важността на минералната вода за развитието на града и благосъстоянието на неговите граждани. През годините ЦМБ е играла важна роля за здравето на столичани и е била значимо социално средище. Столицата е израснала благодарение на минералната вода, а самата баня е била център за здравна превенция, лечение и рехабилитация.

Не на последно място, ЦМБ е единствената минерална баня в Европа, която се намира в историческия, административен, културен и туристически център на столица.

За съжаление, с промяната на функцията на част от сградата в музейна през 2015 г., бе заличена и част от идентичността на София, свързана с традиционната термална култура. Музейната експозиция на Регионален исторически музей-София (РИМ-София) не отразява основната същност на ЦМБ като емблема на ТЕРМАЛНОТО НАСЛЕДСТВО - част от културното наследство на града.

В момента е съхранено само водоналиването от чешмите в близост до банята, но с това далеч не се изчерпва осигуряването на широк обществен достъп до лечебната минерална вода. Тя, освен за пиене, по традиция, е и за здраве чрез потапяне.

През последните 25 години са разработени и приети единодушно от Столичен общински съвет (СОС) стратегически документи за развитие на термалните ресурси на територията на Столична община като:

- Общ устройствен план (ОУП);
- Общинския план за развитие (ОПР) на София за периода 2014-2020 г. (одобрен с Решение №159 по Протокол №30 от 06.04.2017 г. на СОС);
- Стратегия и Програма за оползотворяване на хидротермалните ресурси от находищата на минерални води на територията на Столична община (приети с Решение №561 от 14.09.2017 на СОС);
- Дългосрочна стратегия за развитие на София и крайградските територии „Визия за София“.

В тези документи се определят ясни насоки за оползотворяване на термалния ресурс на столицата, **но близо десетилетие те остават само на хартия.**

СОС прие и решение №22 от 13 януари 2011 г. за създаване на специализирана структура за проучване, експлоатация и развитие на минералните извори в Столична община. Това решение бе препотвърдено от СОС 2024 г., като към него бяха добавени и сградите на минералните бани (Решение №162 от 25 април 2024 г.), **но вече 15 години то не е изпълнено.**

Централна минерална баня има ключово значение за термалното наследство и културния облик на София. Затова през 1998 г. е обявена за недвижима културна ценност от национално значение, но

от десетилетия половината сграда буквално е оставена без грижа и поддръжка. Състоянието на сградата е в риск и се изискват спешни и адекватни действия.

Целта на този меморандум е да привлече вниманието на политиците и да ги ангажира с каузата за възстановяването на ЦМБ като термален градски център, който да обедини историческото и културно наследство на града със съвременните изисквания на обществото за здраве и благосъстояние. Затова предлагаме:

I. Създаване на структура за проучване, експлоатация и управление на минералните извори и МИНЕРАЛНИТЕ БАНИ на територията на Столична община.

Пристъпване незабавно към изпълнение на Решение на Столичния общински съвет № 162 от 25.04.2024 г., по Доклад, внесен от общински съветници относно: „Създаване на общинска структура за проучване, експлоатация и развитие на минералните извори на територията на Столична община“, което предвижда сформирание на:

“специализирана структура за проучване, управление и развитие на находищата на минерални води, както и на геотермалния енергиен потенциал и свързаната с тях инфраструктура на територията на Столична община.

2. Предложението по т.1 да съдържа:

- основните цели и задачи на специализираната структура, **като задължително се включи стопанисването и управлението на минералните бани и се приоритизира използването на ресурса за балнеология и процедури с минерална вода, както и широкият обществен достъп до базовите услуги и запазването на културните традиции.**” (Цитат от Решение на Столичния общински съвет № 162 от 25.04.2024 г.)

Кметът на Столична община да възложи на работна група за Централна минерална баня изготвяне на анализ и план за възстановяване на функцията на минерална баня и термален център в Североизточното крило на сградата. Концепцията да предвижда на следващ етап възможност за възстановяване на цялата сграда като градски термален център.

II. Връщането на изначалната термална функция на цялата сграда.

Връщането на изначалната термална функция на сградата включва запазване на частта с автентичната минерална баня с две огледални отделения и душеве, курни и топила, като тези базови услуги ще бъдат надградени с допълнителни услуги с минерална вода за балнеология и релакс. Това съжителство на автентични и съвременни термални практики в сградата наричаме "общински градски термален център".

За целта следва да се организира **международен архитектурен конкурс** със задание на базата на концепцията, формулирана от работната група за ЦМБ, която предвижда поетапно:

1. Обследване на сградата.

2. Конкурс за цялата сграда с реализация на два етапа:

2.1. Създаване и реализация на проект за северното и източното крило в най-скорошен план.

2.2. Планиране на разширяване на проекта в западното и южното крило, след като се намери решение за РИМ-София.

III. Политически ангажимент.

Подписалите този меморандум изразяват съгласието си с предложенията в него и се ангажират да използват всички политически механизми и средства за възстановяването на термалната функция на ЦМБ.

Този меморандум обединява всички подписали го политически сили и организации около каузата за създаването на градски термален център в сърцето на столицата и е първа стъпка към възстановяването и запазването на богатото термално наследство на София.

#ДаБъдеБаня

Изготвено от **Българска асоциация за термално наследство (БАТН)**, април 2025

ПОДПИСАЛИ:

г-н Васил Терзиев, кмет на гр. София:

г-н Бойко Димитров, за МК “Продължаваме Промяната-Демократична България”:

г-н Димитър Шалъфов, за МК “Продължаваме Промяната-Демократична България”:

г-н Антон Хекиянян, за ПП ГЕРБ:

г-н Иван Таков, за ПП БСП:

г-н Борис Бонев, за ПП “Спаси София”:

НЕЗАВИСИМИ И ГРУПИ ПОД 5 ОБЩИНСКИ СЪВЕТНИЦИ (изписват имената си ръчно):